

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Velferdspolitisk plattform

Vedtatt 06.04.2019

Velferdspolitisk plattform

Vedtatt av NSOs landsmøte 06.04.2019

1. Innledning

Høyere utdanning kommer samfunnet og individet til gode. Det er en grunnleggende rettighet for alle å ha de samme mulighetene til å ta høyere utdanning. Alle skal ha tilbud om gratis høyere utdanning, som skal være universelt utformet. Det må finnes gode økonomiske støtteordninger og velferdstilbud for studenter. Internasjonale studenter skal ha lik rett på velferdstilbud som eksisterer der de studerer i Norge. Det er et offentlig ansvar å sikre lik rett til utdanning. Støtte- og velferdsordninger for studenter skal bidra til å sikre at alle har lik mulighet til å benytte seg av denne retten.

2. Ansvar og styring

Studentenes velferdstilbud er et delt ansvar mellom staten, utdanningsinstitusjonene, vertskommuner og studentsamskipnadene. Studentsamskipnadene skal jobbe med spesialiserte tilbud som finansieres av det offentlige, og ikke studentenes egne penger. Staten har ansvar for finansiering, og fylke og kommune har ansvar for basishelsetjenester. Studentvelferdstjenester skal dekke de særskilte behovene til studentene.

Studentsamskipnadene, utdanningsinstitusjonene, fylkeskommunene og kommunene skal ha ansvar for tilbudene, mens staten har det overordnede ansvaret for finansieringen. Der det er ønskelig kan studentdemokrati samle seg under et felles organ, f.eks. Velferdsting, som skal fungere som et felles talerør opp mot studentsamskipnad og offentlige myndigheter.

2.1 Utdanningsinstitusjonene

Utdanningsinstitusjonene skal fremme studentenes velferd. De har et ansvar for å samarbeide med sin studentsamskipnad og sin vertskommune i saker som kan påvirke studentenes velferdstilbud. Alle utdanningsinstitusjoner skal stille med fristasjon til studentsamskipnadens og studentenes velferdstilbud. Fristasjonenes markedsverdi skal ikke være utslagsgivende i studentsamskipnadens regnskap.

Alle utdanningsinstitusjoner skal ha et strategisk samarbeid med tilknyttet studentsamskipnad for å sikre gode tilbud til sine respektive studenter. Alle utdanningsinstitusjoner med medlemmer i studentsamskipnads styre skal være representert ved ledelsen.

2.2 Studentsamskipnadene

Studentsamskipnadene skal sørge for et tilpasset, tilgjengelig og rimelig velferdstilbud som dekker studentenes behov. Dette behovet skal defineres lokalt, i samarbeid med studentene.

Alle akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner skal være tilknyttet en studentsamskipnad. Utdanningsinstitusjoner kan søke Kunnskapsdepartementet om fritak med en forutsetning om at institusjonen kan tilby likeverdige velferdstilbud som dekker de lokale behovene.

Finansieringen av studentsamskipnadene skal bestå av overføringer fra det offentlige, i tillegg til inntekter fra studentsamskipnadenes egen virksomhet og studentenes semesteravgift.

Studentsamskipnader er ikkefortjenestebaserte selskaper, og skal derfor være spesifikt unntatt følgende skatter og avgifter: Skatteplikt av kjernevirksomhet, merverdiavgift av salg i studentkantiner, eiendomsskatt og dokumentavgift, samt kommunale avgifter.

Studentsamskipnadene skal ha mulighet til å drive ekstern virksomhet rettet mot andre enn studenter, forutsatt at virksomheten er lønnsom og at dette ikke går utover studentenes tilbud. All fortjeneste fra en slik virksomhet skal brukes til å fremme studentvelferden.

Studentsamskipnadene skal være studentstyrte, og alle vedtak i studentsamskipnadenes styre skal kunne fattes med simpelt flertall. En viktig forutsetning for studenters medvirkning i studentsamskipnadens drift er at de får tilstrekkelig saksinnsyn, studentsamskipnadene må derfor følge innsynspraksisen berammet i Offentleglova. Studenttillitsvalgte i det øverste studentorganet som skal påvirke den respektive studentsamskipnaden skal få innsyn i lukkede saker som omhandler drift. Den enkelte studentsamskipnaden har ansvar for opplæring av studentrepresentantene i studentsamskipnadenes styre. Kunnskapsdepartementet og Samskipnadsrådet har ansvar for å legge til rette for opplæring av høy kvalitet.

Vesentlige endringer i struktur og drift skal være til det beste for studentene. Eventuelle fusjoner skal alltid gjøres med kvalitet som mål, og skal ikke svekke velferdstilbudet til studentene.

Semesteravgiftens formål er å bidra til å bedre studentenes velferdstilbud ved den enkelte studentsamskipnad. Semesteravgiftens størrelse skal fastsettes av studentene ved den enkelte studentsamskipnaden. Kunnskapsdepartementet skal ha ansvar for å godkjenne endringer av semesteravgiften.

En student som er tilknyttet flere utdanningsinstitusjoner skal kun betale én semesteravgift.

Alle studentsamskipnadene skal i samarbeid med hverandre og tilhørende utdanningsinstitusjoner jevnlig avholde Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) blant alle sine studenter. Studentene skal være involvert i utformingen, gjennomføringen og beslutninger om videre oppfølging av undersøkelsen.

Alle studentsamskipnader skal samarbeide slik at alle studenter skal kunne benytte seg av velferdstilbudene hos alle studentsamskipnader på tvers av studieby, uavhengig av tilknytning. En studentsamskipnad skal alltid prioritere sine studenter.

2.3 Kommunene og fylkeskommunene

Kommuner som er vertskap for utdanningsinstitusjoner har ansvar for å tilrettelegge for studenter som bor i kommunen.

Vertskommunene skal sørge for formalisert samarbeid med studentdemokratiene tilknyttet lærestedene i kommunen. Vertskommunene skal utarbeide en strategi for fremming av lokal studentvelferd i samarbeid med studentdemokratiene.

Fylkeskommunene har ansvar for studentenes velferd, først og fremst gjennom å legge til rette for kollektivtransport tilpasset studenter, også på tvers av fylkeskommunene. Det skal være minimum 50 prosent studentrabatt på kollektivtransport, uten aldersgrense.

Fylkeskommunen har også ansvar for å støtte studentkulturtilbudet, for eksempel studenthus.

Kommuner og fylkeskommuner med høyere utdanningsinstitusjoner må gjenspeile at de er studentkommuner. Studentdemokratiene skal være høringsinstanser i alle planer og saker som angår studenter i kommunene og fylkeskommunene. Det skal være studentrabatt på alle kultur- og idrettsarrangement.

Studentboliger og annen eiendom som eies og/eller forvaltes av studentsamskipnadene skal unntas eiendomsskatt, og det skal tilstrebes å gi tomtestøtte til deres virksomhet.

2.4 Staten

Staten har det overordnede ansvaret for finansieringen av studentenes velferdstilbud. I fellesskap med studentene, studentsamskipnadene, utdanningsinstitusjonene og de lokale myndigheter, skal staten sikre et helhetlig velferdstilbud for hele studentmassen, og sørge for at dette tilbudet utvikles.

Kommunen skal ha anledning til å innføre tiltak for å oppfordre flere studenter til å skifte bostedsadresse fra hjemkommunen til kommunen der de studerer.

Det skal jevnlig gjennomføres en nasjonal levekårsundersøkelse blant studentene i Norge. Undersøkelsen skal finansieres med midler fra Kunnskapsdepartementet. Studentene, ved NSO, skal involveres i utformingen. Undersøkelsen skal gjennomføres av en uavhengig part.

2.4.1 Forsikring

Studenter skal inngå som en del av arbeidstakerbegrepet i yrkesskedeforsikringsloven. Internasjonale studenter er ikke medlem av folketrygden. Staten må derfor, i samarbeid med utdanningsinstitusjonene, sikre at også internasjonale studenter er forsikret ved en ulykke eller uførhet under utdanningen.

Alle studenter som skal ut i praksis, skal være dekket av yrkesskedeforsikringsloven, med praksisstedet som arbeidsgiver. Yrkesskedeforsikringsloven skal også gjelde for studenter som er i praksis i utlandet.

Alle studenter på organisert opphold i utlandet gjennom en norsk utdanningsinstitusjon skal være omfattet av yrkesskedeforsikringsloven med den norske utdanningsinstitusjonen som arbeidsgiver.

3. Studentøkonomi

Grunnsteinen i norsk høyere utdanningspolitikk skal være lik rett til utdanning. Staten har det overordnede ansvaret for at alle som ønsker det skal kunne ta høyere utdanning, uavhengig av sosioøkonomisk og kulturell bakgrunn, tilretteleggingsbehov og funksjonsevne. Gratis utdanning, studiestøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen), studentboliger, helhetlig helsetilbud, og barnehager, er nødvendige virkemidler for å sikre at det er mulig å studere på heltid.

Det skal ikke være skolepenger eller brukerbetaling ved offentlige utdanningsinstitusjoner i Norge. Med brukerbetaling menes skolepenger og avgifter pålagt av utdanningsinstitusjonen, utover semesteravgiften. Dette inkluderer utgifter knyttet til obligatorisk aktivitet, opphavsrett, kopiavgifter eller tvunget kjøp av læremidler.

Studenter ved private utdanningsinstitusjoner skal ha lik rett til å få lån fra Lånekassen som studenter ved offentlige utdanningsinstitusjoner. Den enkelte students avgift skal ikke kunne endres i løpet av studieåret.

3.1 Studiefinansiering

Basisstøtten hos Lånekassen skal være universell og det skal ikke være økonomiske incentivordninger på individnivå. Dette innebærer blant annet at det ikke skal legges inn en økt stipendandel ved gjennomføring på normert tid eller ved deltakelse på utvalgte utdanninger.

3.1.1 Lånekassen

Studiestøtten skal tildeles av staten via Lånekassen, og støtteordningene skal være hjemlet i lov. Lånekassen skal ha et styre. Studentene skal være representert i styret, samt i Lånekassens klagenemnd. Lånekassens tjenester skal være lett tilgjengelige, og det skal være enkelt og gratis å få hjelp og informasjon.

Lånekassen skal bidra til utviklingen av støtteordningene gjennom å delta i samfunnsdebattene som en kunnskapsrik samfunnsaktør.

3.1.2 Fastsetting og utbetaling av studiestøtte

Det skal være mulig for alle studenter å leve av studiestøtte uten inntektsgivende arbeid eller annen støtte. For at studentenes økonomi skal følge kostnadsutviklingen i samfunnet skal støttebeløpet knyttes opp mot grunnbeløpet i folketrygden (G). Den årlige fritt disponible studiestøtten skal være på 1,5 G og fordeles over 11 måneder.

Standard er at støtten blir utbetalt over 11 måneder, hvor en større del blir utbetalt den første måneden i semesteret. Lånekassen skal ha et fleksibelt utbetalingssystem, og det skal være mulig for studenter å velge flat utbetaling, utbetaling over 12 måneder, eller å få utbetalt hele studiestøtten på én gang.

Studenter skal ha rett på stipend og lån i åtte år, og det skal kunne søkes om forlengelse av denne perioden hvis studenten påviser forsinkelser i studieløpet på grunn av særskilte årsaker. Studenter som tar hele graden på deltid skal ha rett til studiestøtte i ti år. Heltidsstudenter skal kunne være forsinket med 60 studiepoeng og fortsatt få utbetalt lån.

Ved særskilte årsaker skal utdanningsinstitusjonene tilrettelegge studieløpet og sette opp en egen progresjonsplan for studenten, med mål om å fullføre studiene på en god måte og forhindre frafall. I tilfeller med avtalt tilrettelagt studieløp skal studenten kunne få utbetalt lån ved lengre forsinkelser enn 60 studiepoeng.

3.1.3 Konverteringsordning

Det skal være en todelt støtteordning der minst 40 prosent av studielånet omgjøres til stipend etter hvert som studenten avlegger studiepoeng. Stipendbeløpet kan aldri reduseres.

3.1.4 Inntektsgrensen og behovsprøving av utdanningsstipend

Det fastsettes en inntektsgrense for hvor mye det er lov å tjene, og samtidig få omgjort studiestøtte til stipend. For studenter som får studiestøtte i 7 måneder eller mer skal inntektsgrensen tilsvare 40 % av medianinntekten i Norge. For studenter som får studiestøtte i kortere tid skal inntektsgrensen være det samme som medianinntekten i Norge. Studenters formue skal ikke påvirke omgjøringen fra lån til stipend.

Utdanningsstipend og forsørgerstipend skal behovsprøves mot personinntekt og netto kapitalinntekt.

3.1.6 Støtte til utdanning i utlandet

Alle studenter skal ha mulighet til å studere i utlandet. De økonomiske rammevilkårene gjennom Lånekassen må gjøre det mulig å gjennomføre hel- og delgradsstudier i utlandet uten egenfinansiering.

Det må legges til rette for at studenter kan ta deler av eller hele utdanningen sin ved institusjoner som krever skolepenger. Det skal være den samme stipendandelen til skolepenger på både bachelor- og masternivå.

Lånekassen skal gi støtte til alle år av grader i utlandet.

Det skal finnes støtteordninger for inntil to språklige tilretteleggingssemestre i utlandet før gradsstudier. Det skal ikke ha betydning om du har språkopplæringen i et annet land enn selve studiet, så lenge det er det samme språket som benyttes.

3.1.8 Studenter med nedsatt funksjonsevne

Det skal finnes en egen studiefinansieringsordning i Lånekassen for studenter med nedsatt funksjonsevne. Ordningen skal sørge for at disse studentene har muligheten til å ta høyere utdanning på lik linje med andre studenter.

Studenter med nedsatt funksjonsevne skal motta studiestøtte i 12 måneder. Støttebeløpet skal reguleres etter grunnbeløpet i Folketrygden, og settes til 2,5 G.

Legeerklæring som dokumenterer kronisk eller langvarig sykdom skal bli godkjent av utdanningsinstitusjonen inntil studenten er ferdig eller sykdommen er helet.

Frem til studiestøtten for studenter med nedsatt funksjonsevne er nådd 2,5 G skal en kunne arbeide mens en mottar ekstrastipend fra Lånekassen, men inntekten skal ikke overskride inntektsgrensen for konvertering fra lån til stipend.

Det må finnes gode støtteordninger for personer med nedsatt funksjonsevne slik at også de kan reise på utveksling.

3.1.9 Tilbakebetalingsfasen

Personer med studielån skal selv velge om de skal ha fast eller flytende studielånsrente. Renter på studielånet skal tidligst begynne å løpe seks måneder etter endt utdanning.

Nedbetaling av studielån skal tidligst starte seks måneder etter endt utdanning. Det skal ikke kreves tilbakebetaling av studielån mens studenten mottar studiestøtte fra lånekassen. Det skal i tillegg være mulig med 36 betalingsutsettelse uten fremlegging av årsak i løpet av nedbetalingsperioden. Øvrige betalingsutsettelse skal behovsprøves. Lånekassen skal kunne gi rentefritak gjennom behovsprøving.

Hvis en i tilbakebetalingsfasen tar etter-, videre-, eller tilleggsutdanning med støtte fra Lånekassen skal tidligere lån gis rentefritak i perioden vedkommende mottar støtte.

For personer med inntekter som faller inn under Lånekassens grense for rentefritak, skal det være mulig å få slettet deler av studielånet.

Studielånet skal slettes etter 20 år med lav inntekt. Inntektsgrensen skal settes basert på inntekt og størrelsen på husholdningen. Personer som er varig ufør skal ha mulighet til å få slettet deler av eller hele studielånet.

Det skal ikke være et rentepåslag for å dekke kostnadene av misligholdte lån og drift av Lånekassen.

Fratrekket i modellen for fastsetting av tilbakebetalingsrenten på studielånet skal kunne justeres. Ansvar for dette skal ligge hos Kunnskapsdepartementet.

Studenter som påtar seg kompenserte heltidsverv skal få rentefritak på studielånet for den perioden de innehar vervet. Det skal ikke være en tidsbegrensning på fritaksordningen for kompenserte heltidsverv.

3.1.10 Utvidet støtteperiode

Studenter som har obligatorisk aktivitet i sommermånedene skal ha krav på utvidet støtteperiode.

3.1.11 Studenter i obligatorisk praksis

Hvis en student gjennom obligatorisk praksis blir tildelt en praksisplass som innebærer pendling eller flytting skal studenten kompenseres for de økte kostnadene dette medfører.

3.2 Studenter med barn

Økonomi skal ikke være et hinder for å ta høyere utdanning når du har barn. Derfor må det finnes gode økonomiske støtteordninger. Studenter med barn skal ha rett til å motta foreldrestipend, forsørgerstipend og foreldrepenger fra Lånekassen, eller andre statlige støtteordninger. I tillegg skal studenter ha rett på foreldrepermisjon fra studiene. Disse rettighetene skal også gjelde studenter som mottar støtte fra en arbeidsgiver.

Studenter med barn skal kunne betale semesteravgift og beholde studentstatus under foreldrepermisjonen. Studenter skal ha rett på foreldrepenger under permisjonen. Studenter med barn skal ha rett på samme antall uker betalt foreldrepermisjon som arbeidstakere. Dersom studentens medforsørger ikke er student, skal studenten likevel ha rett på permisjon og foreldrepenger.

Studenter med barn skal ha rett på barnetilsyn uavhengig av om studenten er enslig forelder eller har medforsørger. Enslige foreldre skal ha rett på overgangsstønad på lik linje med arbeidstakere.

Det skal kun stilles krav til å være oppmeldt som student i tre måneder for å ha rett til foreldrestipend.

Lånekassen skal gi forlenget foreldrestipend i de tilfellene det er nødvendig.

Studenter med barn skal motta studiestøtte på 2,5 G over 12 måneder.

Studenter som får barn etter endt utdanning, før de har opparbeidet seg seks måneders arbeidserfaring, skal ha krav på offentlig støtte.

3.2.1 Tilrettelegging for studenter med barn

Utdanningsinstitusjonene skal tilby fleksible studieløp tilpasset studenter med barn. Ved obligatoriske aktiviteter og undervisning på kveldstid skal det finnes et alternativ til denne også på dagtid.

Ved sykt barn under eksamen eller obligatorisk undervisning skal barnets legeerklæring være gyldig dokumentasjon for fravær, på lik linje med personlig legeerklæring. I tillegg skal studentsamskipnaden i samråd med kommunen sørge for barnepass på eksamensdagen, slik at man kan ta eksamen selv om barnet er sykt. Studenter med barn skal ha rett på utsatt eksamen ved foreldrepermisjon og fremskyndet eksamen grunnet fødsel.

Studenter med barn og gravide studenter skal få tilrettelagt praksisperioden så langt det er mulig. Dersom en har omsorg for barn under seks år eller aleneomsorg for barn under 18 år skal en ha krav på særskilt praksisplass. Utdanningsinstitusjonene skal ha hovedansvaret for denne tilretteleggingen, og må samarbeide tett med praksisstedet.

3.2.2 Studentbarnehager

Studentbarnehagene skal være tilpasset studentenes behov, med fleksible åpningstider og særskilt kompetanse på studenthverdagen. Studentbarnehager må ha muligheten til å ha fleksible opptak, som ikke begrenses til spesielle deler av året.

Rammefinansieringen av studentbarnehagene skal være et statlig ansvar og skal være en egen post i Kunnskapsdepartementets budsjett.

Tilskuddet til studentbarnehager skal være det samme som til offentlige barnehager.

3.3 Statlige rabattordninger

Studentrabatten på statlig finansierte kollektivtransportordninger skal økes til 50 prosent på alle reiser, uten fastsatt aldersgrense.

3.4 Kostnader til læremidler

Studenter som må skaffe utstyr og materiell for å følge obligatorisk undervisning skal motta stipend som dekker disse kostnadene. Pensumbøker og fagmateriell skal være tilgjengelig for alle til en rimelig pris, og en viktig forutsetning for dette er fastpris på faglitteratur. Alle læremidler skal være tilgjengelig for utlån ved utdanningsinstitusjonen. Studenter ved offentlige og private utdanningsinstitusjoner som har ekstra utgifter på grunn av praksis, skal få økonomisk kompensasjon for dette av utdanningsinstitusjonen.

4. Studentboliger

Studentboliger er et utdanningspolitisk virkemiddel for å sikre lik rett til utdanning uavhengig av studentenes geografiske, økonomiske og sosiale forhold.

4.1 Bygging og tilgang

Den nasjonale dekningsgraden for studentboliger skal være minst 20 prosent. I tillegg må det tas høyde for lokale forhold. På steder med begrenset tilgang på boliger i det private markedet må dekningsgraden være høyere. Utdanningsinstitusjoner og studentsamskipnader må gis muligheter til å samarbeide om utbygging av studentboliger. Det er da viktig at utdanningsinstitusjoner og andre statlige institusjoner har anledning til å avhende eiendom under markedspris.

Det skal være boliggaranti for alle internasjonale studenter. Dette hensynet kan i spesielle tilfeller vurderes opp mot studentsamskipnadens totale dekningsgrad. Boliggarantien skal sees i sammenheng med utdanningsinstitusjonenes satsing på internasjonalisering, og er derfor den enkelte utdanningsinstitusjonen sitt hovedansvar å sikre. Det skal opprettes et pilotprosjekt der internasjonale studenter får hjelp til å finne bosted i det private markedet for å gi de flere valg enn kun samskipnadens studentboliger. Økonomisk tap knyttet til tomgang i studentboligene forårsaket av innvekslingsstudenter på avtale, må i større grad avhjelpes gjennom et internasjonaliseringstilskudd fra staten. Utdanningsinstitusjonene må også i større grad bidra gjennom bilaterale avtaler.

Den enkelte studentsamskipnad skal ha retningslinjer for hvilke studenter som prioriteres i tildelingen av studentboliger.

4.2 Tilskudd til studentboliger

Studentsamskipnader skal få tilskudd fra staten til bygging av studentboliger. Rimelige lån og tilskudd skal bidra til lavere byggekostnader for studentene. Det er studentsamskipnadene som skal være hovedtilbyder av studentboliger. Studentboligstiftelser og andre ikke-kommersielle aktører kan være et supplement til studentsamskipnadens tilbud, og kan etter søknad motta statstilskudd for å bygge studentboliger. En forutsetning for at andre skal få tilskudd skal være at studentsamskipnaden ikke klarer å innfri de lokale behovene.

Det statlige tilskuddet skal utgjøre 49 prosent av de totale bygge- og tomteknadene.

Studentboligprosjekter skal kvalitetssikres av Husbanken. Kostnadsrammen og statstilskuddet til studentboligbygging skal være tilstrekkelig til å sikre studentboliger av god kvalitet, samtidig som den endelige leieprisen for studentene holdes nede. Kostnadsrammen må justeres etter pris- og lønnsvekst.

Det skal gis statlig garanti for fortsatt finansiering av godkjente og igangsatte byggeprosjekter.

4.3 Utforming og standard

Studentsamskipnaden skal tilrettelegge for at den totale boligmassen gjenspeiler behovet i studentmassen.

Studentsamskipnadene skal sette av midler til vedlikehold slik at en på lang sikt unngår store vedlikeholdsetterslep. Det er studentsamskipnadens eget ansvar å holde tilsyn med sine bygg og påse godt vedlikehold. Normal levetid for boenhetene skal være 50 år.

Ved søknad om bygging av studentboliger skal studentsamskipnadene samtidig legge frem plan for avsetning av midler til vedlikehold. Dersom studentsamskipnaden kan dokumentere tilstrekkelig tilsyn og vedlikehold, kan studentsamskipnadene ved behov søke om tilskudd til totalrenovering. Midler til renovering skal gå av enhetskvoten.

Det skal finnes egne byggestandarder for studentboliger som tar høyde for studenters situasjon. Studentboliger skal unntas reglene vedrørende livsløpsstandard, fordi målgruppen ikke har dette behovet. Ved bygging av nye studentboliger skal alle boligene ha besøksstandard, og de statlige tilskuddene må gjenspeile de ekstra byggekostnadene dette medfører for studentsamskipnadene.

Alle studentsamskipnader skal etterstrebe å bygge miljøvennlige og bærekraftige studentboliger, fortrinnsvis i plussstandard. Dersom tiltak som oppfyller dette medfører økte kostnader per hybelenhet skal det kunne gis høyere kostnadsramme, men kun hvis det også inkluderer et økt statlig tilskudd per hybelenhet.

Det er viktig med et godt bomiljø for å fremme trivsel for studenter i studentboliger. Nye boligprosjekter og oppgraderinger bør derfor inneholde en plan for bomiljø. Studentboliger skal være et eget arealformål i plan- og bygningsloven, og defineres som et særskilt tiltak i lov og forskrift.

4.4 Tildeling av studentboliger

Kunnskapsdepartementet har ansvar for å prioritere bygging av studentboliger hvor behovet er størst. I fordelingen av tilskudd til studentboliger skal pris og tilgjengelighet på det private hybelmarkedet, samt antallet internasjonale og tilflyttede studenter ved lærerstedet, legges til grunn som kriterier. Studentsamskipnader skal ha rett til gunstige lån gjennom Husbanken.

4.5 Vertskommunens ansvar

Vertskommunene skal gi studentsamskipnadene forkjøpsrett til tomter i nærheten av utdanningsinstitusjonen, eller i sentrumsnære områder. Ved bygging av studentboliger skal vertskommunene ha ansvar for å stille tomter tilgjengelig, gratis, eller til redusert pris for studentsamskipnadene.

Vertskommunene skal ikke stille krav om erstatningsarealer når nye studentboliger skal bygges, og såfremt mulig ikke pålegge studentsamskipnadene rekkefølgekrav.

Vertskommunene har ansvar for en effektiv saksbehandling i byggesaker som gjelder studentboliger. Dette gjelder også omregulering av allerede eksisterende tomter og bygningsmasse.

4.6 Studenter som leietakere på det private boligmarkedet

Kommunen må tilrettelegge for gode private utleieenheter som er tilpasset studentenes behov.

Studenter skal ikke oppleve diskriminering på leiemarkedet og kommunen har et særskilt ansvar for at dette ikke forekommer. Alle kommuner må ha kortsiktige løsninger i starten av studieåret for å sikre at studenter ikke blir utnyttet på boligmarkedet.

5. Studenthelse

God studenthelse er når studenten, gitt sin særskilte livssituasjon, er i stand til å mestre studenthverdagen og lykkes både faglig, sosialt og psykisk. Det skal tilbys lavterskeltilbud for å ivareta studentenes fysiske og psykososiale helse.

Det helsefremmende og forebyggende arbeidet knyttet til studenters helse må sees i sammenheng med relevant forskning på studenthelse.

For å sikre at alle har like muligheter for deltakelse i høyere utdanning er det nødvendig med et offentlig finansiert helsetilbud som er tilpasset og lett tilgjengelig for studenter. Det er også nødvendig å se studenthelsen i sammenheng med det totale utdanningsløpet. Gode helsetjenester for elever tidligere i utdanningsløpet forebygger studenters psykiske helseproblemer i høyere utdanning.

Arbeidet med forebyggende helsetiltak blant studenter skal også inkludere tilbud om fysisk aktivitet, ernæring, sosiale møtesteder og drifting av studentfrivilligheten.

Loven skal sikre offentlig finansiering av helsetjenestene i studentsamskipnadene gjennom at helsepersonell ansettes på grunnlag av stillingshjemler. Helsepersonell som jobber hos studentsamskipnadene skal få hjemmel i loven for sitt arbeid rettet mot studenter, slik at de kan motta refusjon fra helseforetaket studenten er tilknyttet.

Ansvar for studenthelsetilbudene skal ligge hos det offentlige, men kan suppleres av studentsamskipnadenes eget tilbud. Vertskommunen har ansvar for å informere studentene om det tilgjengelige helsetilbudet.

Studentsamskipnadene skal på lik linje som kommunene inngå en samarbeidsavtale med helseforetaket tilknyttet den enkelte studentsamskipnad for å bidra til at studenter mottar et helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester.

5.1 Psykisk helse

Alle studenter skal ha enkel tilgang til et lavterskel, psykisk helsetilbud. Utdanningsinstitusjonene skal samkjøre sin studieveiledningstjeneste med studentsamskipnadenes og kommunenes psykiske helsetilbud.

Det skal over statsbudsjettet øremerkes midler gjennom helseforetakene til utvidelse av det psykiske helsetilbudet rettet mot studenter.

Det skal finnes tilbud for studenter med tyngre psykiske plager. Tilbudene skal legge til rette for at personer med psykiske plager kan studere. Tilbudene skal finansieres av det offentlige, og de skal samarbeide med utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene.

5.2 Tannhelse

Tannhelsebehandling for studenter skal være en del av allmennhelsen, og inkluderes i folketrygden. Inntil dette er realisert skal det være 75 prosent rabatt på offentlig tannhelsebehandling for alle studenter uavhengig av alder, studiested og bosted.

5.3 Syn og øyehelse

Briller, linser og behandlinger for syn og øye skal være offentlig rabattert for alle studenter uavhengig av alder, studie- og bosted.

5.4 Støtteordninger ved sykdom

Studenter skal ha krav på sykestipend fra Lånekassen. Dette skal også gjelde ved sykdom som kun delvis forhindrer studentene fra å ta del i utdanningen.

Retten til sykestipend skal ikke bortfalle på bakgrunn av at studenten mottar sykepenger eller arbeidsavklaringspenger i den aktuelle perioden. Studenter skal ha mulighet til å motta støtte fra både Lånekassen og folketrygden.

Utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for fleksible utdanningsløp, samt lærings- og vurderingsformer som tar høyde for kortvarige og langvarige sykdomsløp. Studenter som blir syke har rett på utsatt eksamen inneværende semester.

Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for studenter som mottar arbeidsavklaringspenger og andre ytelser. Kravene til studieprogresjon skal tilpasses studentens forutsetninger. Utdanningsinstitusjoner skal bistå med informasjon og rådgiving rundt prosessen med permisjon og sykestipend ved sykdom.

En arbeidsledig som ønsker å ta enkeltemner ved et universitet eller en høyskole skal ikke miste retten til dagpenger.

5.5 Studenter og rus

Arbeidet med studenter og rus innebærer å jobbe forebyggende og å følge opp studenter med rusproblematikk. Dette arbeidet spiller en viktig rolle for å forebygge fysiske og psykiske plager, samt å skape tilhørighet til studiemiljøet. For å skape et inkluderende studentmiljø er det viktig at utdanningsinstitusjonene og studentfrivilligheten har en bevisst holdning til bruk av rusmidler. Utdanningsinstitusjonene og studentforeninger har ansvar for at denne holdningen gjenspeiles i deres strategier og daglige virke.

Vertskommuner, studentsamskipnadene og utdanningsinstitusjonene skal i samarbeid legge særlig vekt på arbeidet med å gi studenter tilstrekkelig informasjon om feltet, og om det forebyggende arbeidet.

5.6 Fysisk helse

Jevnlig fysisk aktivitet har mange positive helsefordeler og fungerer som et forebyggende tiltak mot psykiske lidelser. Å skape en lav terskel for å bedrive fysisk aktivitet ved studiestedene er en del av å tilrettelegge for et godt læringsmiljø

5.7 Seksuell helse

Studenter er en risikogruppe for seksuell uhelse. Dette gjelder spesielt forekomst av seksuelt overførbare sykdommer. Det er nødvendig med tiltak for å kunne ivareta sin egen seksuelle helse, og det bør av studentsamskipnaden være tilgang på testing-, vaksine-, og behandlingsmuligheter. Satsningen på kunnskap og tilgjengelig informasjon om seksuell helse må økes hos studentsamskipnadene. Helsepersonell med riktig kompetanse om seksuell helse og kjønnsidentiteter er viktig for å kunne sørge for et godt og helhetlig helsetilbud til studentene. Studenter skal ha tilgang på gratis prevensjon.

6 Studentliv

En bra studietid er mer enn det akademiske, og alle fortjener å ha et bra studieliv. Tilgang på sosiale, kulturelle, idrettslige og frivillige aktiviteter bidrar til å berike studietiden, og er noe alle bør ha tilgang på uavhengig av økonomisk situasjon. Kulturarbeid og foreningsliv er sosialt, og skaper relasjoner, mestring og selvrealisering. Kulturtilbud og foreningsliv har en direkte forebyggende effekt av ensomhet og alvorlige psykiske symptomplager blant studenter. Å legge til rette for, styrke og satse på studentlivet er et felles ansvar mellom stat, vertskommune, utdanningsinstitusjon, studentsamskipnad og lokale studentdemokratier.

6.1 Studentfrivillighet

Utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene skal legge til rette for studentfrivillig arbeid gjennom gratis kursing, fristasjon og økonomisk støtte til drift og arrangement. Kommunen må bidra til studentfrivilligheten gjennom å gi tilgang på idrettsanlegg, økonomisk støtte, lokaler til studentkultur, møteplasser og andre arealer til studentorganisasjoner. Studentfrivilligheten skal ha et tilgjengelig, kompetent og hjelpelig støtteapparat ved økonomiske og organisatoriske spørsmål. Studentfrivilligheten skal få fritak fra lover og forskrifter som gjør det økonomisk eller praktisk vanskelig å drifte frivillig. Utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene skal gjøre det mulig for foreningene å

søke økonomiske midler til studentenes aktivitet, der studentene selv skal være representert i utvalg eller komiteer som har ansvar for å behandle tildelingene.

6.1.1 Tilrettelegging og permisjon

Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for studenter med tunge verv. Dette innebærer blant annet å innvilge permisjon, gi fritak fra obligatoriske aktiviteter og tilrettelegge praksisperioder. Studenter som har fått innvilget permisjon skal beholde sin studentstatus. Utdanningsinstitusjonen skal i samråd med studentene avgjøre hvilke verv som faller inn under denne bestemmelsen.

6.2. Studentkultur

Tilgang på kulturtilbud er et felles ansvar som deles av studentene og det offentlige. Kulturtilbudene skal være av kvalitet, være lett tilgjengelige og ha en studentvennlig pris. Det skal også være enkelt å selv kunne opprette kulturtilbud for studenter gjennom regionens ulike foreninger og møteplasser. Alle kulturtilbud og kulturarrangement som er støttet av kommunen eller fylkeskommunen skal ha studentrabatt.

6.3 Studentidrett

Studentidrett defineres som den frivillig organiserte idretten i studentidrettslagene ved studiestedene. Idrett og fysisk aktivitet fremmer god psykisk og fysisk helse og er med på å legge til rette for en god studietid. Studentidretten må sees på som et naturlig steg fra barne- og ungdomsidretten inn i voksenidretten, og en viktig del av norsk idrett. Studentidretten skal være et tilbud for alle studenter. Studenter skal ha fortrinnsrett i idrettsanlegg som er finansiert og eid av studentsamskipnad og/eller utdanningsinstitusjon. Studentidretten skal ha tilgang til kommunale idrettsanlegg på lik linje med andre idrettsforeninger. Planer for campusutvikling skal ivareta behovet for idretts- og treningsarealer. Flytting og sammenslåing av campus må ikke gå på bekostning av trenings- og idrettstilbudet. Samskipnad, utdanningsinstitusjoner, kommuner, idrettskretsene og -forbundene må aktivt støtte studentidretten gjennom tilskudd, tilrettelegging og tilgang på utstyr og idretts- og treningsarealer for å sikre høy kapasitet og lave kostnader for deltakelse slik at studentidretten sikres som lavterskeltilbud.